

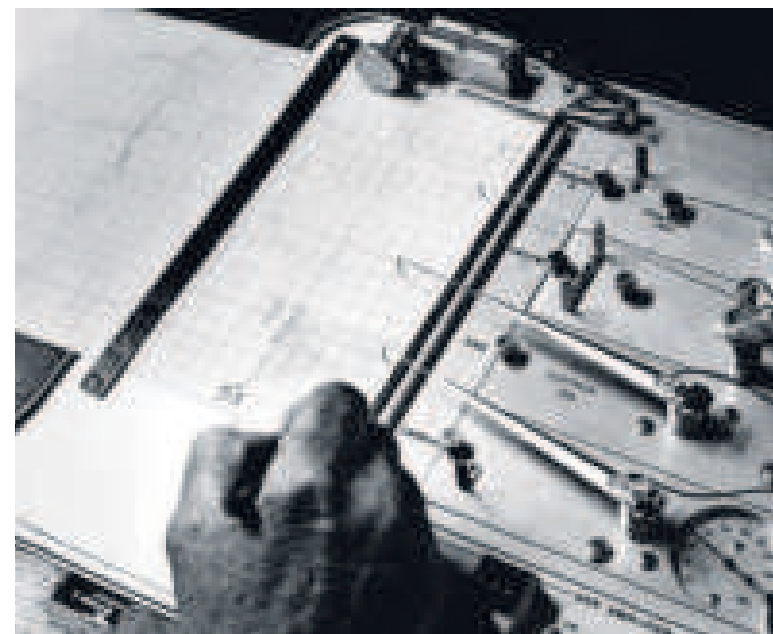
TEST: WIE LIEGT ER HIER?

Nieuwsgierig of u na het lezen van dit artikel al beter leugens kunt herkennen? Een van deze verklaringen is een leugen. Ziet u welke?

A: Ik deed mijn trui weer aan en verliet de kamer. Ik nam de trap naar beneden. Daar kwam ik met een Sera, een vriendin, tegen. Samen liepen we naar de kantine en we kochten beiden een cappuccino. Daarna gingen we op de zwarte banken daar zitten en even kletsen. Toen ik op m'n mobiel keek, zag ik dat het al 10.15 uur was en ik moest om 10.20 uur terug zijn. Dus toen ben ik snel weer teruggelopen.

B: Ik ben veel tijd verloren door uit dit gebouw te komen. Ik nam de lift naar beneden, maar ik stapte uit op de verkeerde verdieping. Ik heb toen even moeten zoeken naar de uitgang, die nog een verdieping lager bleek. Ik ben gewoon richting het water gelopen om te zien of er iemand was die ik kende, maar dat was niet het geval. Toen ben ik maar even naar het toilet gegaan. Toen ik binnenkwam stond er niemand, maar toen ik mijn handen ging wassen waren er wel enkele meiden. Toen ben ik terug naar het lab gelopen en deze keer vond ik de weg heel gemakkelijk terug.

Antwoord op volgende pagina.

Eigenschap 2 Leugenaars bewegen (waarschijnlijk) meer

De polygraaf is al een eeuw oud. Hebben wetenschappers in die tijd niets beters bedacht? Zeker wel, zegt Sophie van der Zee, die aan de Erasmus Universiteit onderzoek doet naar de lichaamsbeweging van leugenaars.

Volgens de universitair docent is het automatisch analyseren van lichaamsbeweging een potentieel betere manier om leugens te ontmaskeren dan de polygraaf. Een polygraaf meet namelijk alleen stress, maar negatieve emoties, waaronder stress, zijn slechts een van de redenen waarom leugenaars zich anders gedragen dan mensen die de waarheid spreken.

Er zijn nog twee manieren waarop liegen een indirecte invloed heeft op ons gedrag. Liegen is moeilijker dan

de waarheid vertellen, waardoor leugenaars meer automatisch gedrag vertonen. Een voorbeeld daarvan is spiegelgedrag: leugenaars kopiëren meer bewegingen van hun gesprekspartner dan mensen die de waarheid spreken. Daarnaast passen leugenaars hun gedrag bewust aan om eerlijk over te komen. Veel mensen denken bijvoorbeeld dat leugenaars wegkijken van hun gesprekspartner. Daarom doen leugenaars in werkelijkheid vaak het omgekeerde: ze maken zoveel oogcontact dat het onnatuurlijk wordt.

Alle drie de factoren beïnvloeden lichaamsbeweging. Daarom kun je er in theorie beter leugens mee opsporen dan met de polygraaf.

Andere experts zijn terughoudend als het gaat om het ontrafelen van leugens door te kijken naar lichaamstaal. Volgens Ewout Meijer leverde decennia aan onderzoek naar non-verbaal gedrag teleurstellend weinig op. Om diezelfde reden is ook Bruno Verschuere, universitair hoofddocent forensische psychologie aan de Universiteit van Amsterdam, 'heel sceptisch'.

Voor Van der Zee was de wetenschappelijke consensus dat lichaamsbeweging niets zegt over leugenachtig gedrag juist een motivatie om het bestaande onderzoek tegen het licht te houden. Ze besefte

dat de bestaande conclusies gebaseerd waren op handmatige analyses van videobeelden. 'Op die manier laat je veel informatie weg, bijvoorbeeld kleine bewegingen en informatie over de richting en snelheid van bewegingen. Ik was jong en enthousiast en vond dat het beter kon.'

De onderzoeker ontwikkelde een preciezere methode om lichaamsbeweging in kaart te brengen. Ze trok ligende en de waarheid sprekende mensen een *full body motion capture suit* aan: een elastisch pak vol sensoren op gewrichten en ledematen die zelfs de subtielste bewegingen nauwkeurig vastleggen.

Het onderzoek met die pakken heeft Van der Zee ervan overtuigd dat de hoeveelheid

tailleerdere vragen te stellen. Dus niet: heb je de moord gepleegd met een mes of een pistool? Maar wel: heb je een broodmes of een schilmes gebruikt?

De verborgeninformatietest is onder wetenschappers breder geaccepteerd dan de controlevragentest. Het grote voordeel is dat de verborgeninformatietest bescherming biedt aan onschuldige verdachten. De kans is klein dat zij per toeval een sterke lichamelijke reactie vertonen op het juiste antwoord van alle vragen.

Universitair docent forensische psychologie aan de Universiteit

Maastricht Ewout Meijer beaamt dit. 'Net als de controlevragentest heeft de verborgeninformatietest een foutmarge, maar die zit aan de andere kant: de test beschuldigt minder onschuldige verdachten, maar mist meer daders. Dat is beter, want in het Nederlandse strafrecht hebben we liever tien daders vrij dan één onschuldige in de gevangenis.'